

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ
THAILAND RESEARCH EXPO

งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางที่ได้รับคัดสรร
เพื่อการนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2554
(Thailand Research Expo 2011)

วันที่ 26 - 30 สิงหาคม 2554 ณ ศูนย์ประชุมบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์
เซ็นทรัลเวิลด์ ราชประสงค์ กรุงเทพฯ

เอกสารประกอบการนำเสนอผลงานวิจัย

โปสเตอร์นำเสนอในงานภาคนิทรรศการ
ในประเด็น การพัฒนาชุมชนเพื่องานวิจัย

ผลงานวิจัยเรื่อง “สืบสานของเก่าคนเฒ่าเวียงละกอน กรณีศึกษาศิลปะการแสดงในประเพณีฟ้อนผี”	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกกรัษต์ เก่าศิริ	2
ผลงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นวดแผนไทย บ้านแม่ทะ อำเภอมะเข จังหวัดลำปาง”	อาจารย์อัจฉราภรณ์ มลึงค์ อาจารย์ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช	9
ผลงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์แก้ว โป้งขาม ต.แม่ถอด อ.เถิน จ.ลำปาง”	อาจารย์ ดร.เครือวัลย์ วงษ์ไพบูลย์	11
ผลงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์แคบหมูปรุงรส”	อาจารย์ ดร.ศรัญญา วัฒนานนท์	14
ผลงานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ของ กลุ่มอาชีพเพาะเห็ด ต.ปงยางคก อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง”	อาจารย์ ดร.รวิภา ยงประยูร อาจารย์ ดร.ธานินทร์ คูพูลทรัพย์ อาจารย์จักรกฤษณ์ ฮั่นยะลา	16
ผลงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร จัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเพาะและ แปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่วะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอมะเข จังหวัดลำปาง”	อาจารย์ณัฐนันท์ ฐิตียาปราโมทย์ อาจารย์สุขเกษม ลางคูลเสน	22

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ประวัติสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีชื่อเดิมว่า วิทยาลัยครูลำปาง ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2514 เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานนามวิทยาลัยครูใหม่ว่า “สถาบันราชภัฏ” จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันราชภัฏลำปาง ตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 และวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2547 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มีผลให้สถาบันราชภัฏทั่วประเทศเปลี่ยนสถานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา

สถาบันวิจัยและพัฒนาได้ก่อตั้งพร้อมกับการเป็นวิทยาลัยครูลำปาง ภายใต้ชื่อเรียกต่าง ๆ กันเริ่มตั้งแต่เป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน ต่อมาบทบาทของวิทยาลัยครูได้เปลี่ยนแปลงไป จึงได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์วิจัยและฝึกอบรม หลังจากที่ได้มีการออกพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏและขอบข่ายภาระงานของสถาบันราชภัฏลำปาง พ.ศ. 2543 ได้กำหนดชื่อหน่วยงานว่า “สำนักวิจัยและบริการวิชาการ” ในปี พ.ศ. 2546 สำนักวิจัยและบริการวิชาการได้แยกหน่วยงานออกเป็น 2 หน่วยงาน คือสำนักวิจัยและศูนย์บริการวิชาการ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สถาบันวิจัยและพัฒนา” ตามกฎกระทรวงจัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548 ออกตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 โดยได้ผนวกงานด้านการวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันวิจัยและพัฒนาทำหน้าที่ประสานงานและสนับสนุนนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ในด้านการจัดการงานวิจัยและการจัดการความรู้สู่ท้องถิ่นและสังคม

ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ สถาบันวิจัยและพัฒนา

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดบทบาทให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

จากบทบาทดังกล่าวสถาบันวิจัยและพัฒนาได้นำมากำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ดังนี้

ปรัชญา

การวิจัย บริการวิชาการ และการจัดการความรู้ สู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน สังคม และท้องถิ่น

วิสัยทัศน์

สถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นหน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัยและบริการวิชาการ เพื่อส่งเสริมงานวิจัยและการบริการวิชาการ สร้างเครือข่ายวิจัยภายนอก สู่การพัฒนามหาวิทยาลัย ท้องถิ่น และสังคม สามารถแข่งขันในระดับสากลได้

พันธกิจ

1. ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ และการวิจัยเพื่อการพัฒนา
2. ส่งเสริมการบริการวิชาการและการนำองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อการพัฒนา
3. ส่งเสริมการบูรณาการจัดการองค์ความรู้จากงานวิจัย เพื่อการพัฒนาและบริการวิชาการ

นโยบายและแผนพัฒนา

“สร้างพันธมิตรและเครือข่ายความร่วมมือทางการวิจัยและบริการวิชาการ โดยส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการทำวิจัย พัฒนาบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยให้มีทักษะการทำวิจัย ดำเนินการต่อยอดผลงานวิจัย เพื่อยกระดับการจัดการงานวิจัย ให้ได้ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ และนำไปสู่ การใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งส่งเสริมและผลักดันการให้บริการวิชาการของหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย เพื่อตอบสนองความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และสามารถแข่งขันในระดับสากลได้ ”

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของสถาบันวิจัยและพัฒนา

1. สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยทำการวิจัยและนำไปใช้ประโยชน์ในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานและพัฒนาท้องถิ่น
2. พัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยให้มีขีดความสามารถในการทำวิจัย การเผยแพร่ การใช้ประโยชน์ จากงานวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ
3. ทำการเผยแพร่ผลการวิจัย การให้บริการข่าวสารและประสานงานในการเสาะแสวงหาแหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย
4. ทำการวิจัยเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อมหาวิทยาลัย
5. จัดทำและเผยแพร่ระบบฐานข้อมูลงานวิจัย รวมทั้งผลักดันให้กลุ่มเป้าหมายนำไปใช้

6. ทำหน้าที่ประสานงานและสนับสนุนให้ หน่วยงานจัดการความรู้ และบริการวิชาการ ตามความต้องการของท้องถิ่น
7. วิเคราะห์ประเด็นและแนวโน้มของสถานการณ์ของสังคม
8. พัฒนาโจทย์วิจัยหรือชุดวิจัยร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหา ตามความต้องการของท้องถิ่น
9. จัดวางระบบบริหารจัดการความรู้จากงานวิจัยและงานสร้างสรรค์
10. จัดวางระบบและกลไกในการบริการทางวิชาการแก่สังคม

เป้าหมาย

1. มีงานวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่นและสากล
2. มีแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยทั้งภายนอกและภายในเพิ่มขึ้น
3. มีเครือข่ายการวิจัยและบริการวิชาการ
4. มีองค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการบริการวิชาการ
5. มีแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ
6. มีอาจารย์สร้างผลงานทางวิชาการในด้านงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและสร้างองค์ความรู้ตามพันธกิจ
7. มีระบบฐานข้อมูล และสารสนเทศด้านงานวิจัย

ยุทธศาสตร์การวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยให้เกิดงานวิจัยที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 1	สร้างกลุ่มนักวิจัย
กลยุทธ์ที่ 2	สร้างเครือข่ายภาคีการวิจัย
กลยุทธ์ที่ 3	สร้างโจทย์วิจัย และผลงานสร้างสรรค์
กลยุทธ์ที่ 4	ระดมและหาแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย
กลยุทธ์ที่ 5	วางกลไกการติดตาม การสร้างแรงจูงใจ และการหนุนเสริมการทำวิจัย และผลงานสร้างสรรค์
กลยุทธ์ที่ 6	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดการความรู้จากผลงานวิจัย และผลงานสร้างสรรค์
กลยุทธ์ที่ 7	สนับสนุนการเผยแพร่และตีพิมพ์ผลงานการวิจัย และผลงานสร้างสรรค์
กลยุทธ์ที่ 8	จัดการและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
กลยุทธ์ที่ 9	สร้างกลไกการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากกระบวนการวิจัย และผลงานสร้างสรรค์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างระบบและกลไกในการบริการวิชาการแก่สังคม

- กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกลุ่มผู้บริการวิชาการจากงานวิจัย และผลงานสร้างสรรค์
- กลยุทธ์ที่ 2 สร้างเครือข่ายภาคีการบริการวิชาการจากงานวิจัย และผลงานสร้างสรรค์
- กลยุทธ์ที่ 3 บูรณาการงานวิจัยสู่การบริการวิชาการและบูรณาการการบริการวิชาการ กับหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
- กลยุทธ์ที่ 4 ระดมและหาแหล่งทุนสนับสนุนการบริการวิชาการจากงานวิจัย และผลงานสร้างสรรค์
- กลยุทธ์ที่ 5 วางกลไกการติดตาม การสร้างแรงจูงใจ และการหนุนเสริมการบริการวิชาการจากงานวิจัย และผลงานสร้างสรรค์
- กลยุทธ์ที่ 6 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดการความรู้จากการบริการวิชาการจากงานวิจัย และผลงานสร้างสรรค์
- กลยุทธ์ที่ 7 สนับสนุนการเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยี งานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างระบบฐานข้อมูล เพื่อพัฒนางานวิจัย และการบริการวิชาการ

- กลยุทธ์ที่ 1 จัดทำข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อการบริหารงานวิจัย การบริการวิชาการ และงานสร้างสรรค์
- กลยุทธ์ที่ 2 จัดทำข้อมูลเพื่อการเผยแพร่ และการบริการ
- กลยุทธ์ที่ 3 จัดทำข้อมูลเพื่อการบริหารงานวิจัย การบริการวิชาการ และงานสร้างสรรค์
- กลยุทธ์ที่ 4 สร้างกลไกการเผยแพร่งานวิจัย การบริการวิชาการ และงานสร้างสรรค์

กลุ่มเรื่องที่เป็นประเด็นเร่งด่วนตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2551 - 2553)

1. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจอย่างพอเพียง
2. ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล
3. การปฏิรูปการศึกษา
4. การจัดการน้ำ
5. การพัฒนาพลังงานทดแทน
6. การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า
7. การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ
8. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ
9. เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม
10. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

กลุ่มเรื่องที่เป็นประเด็นเร่งด่วนในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และสังคม

1. ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี / องค์ความรู้สู่ชุมชน
2. ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสู่สากล
3. ด้านปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อการพัฒนากำลังคนตามความต้องการท้องถิ่น
4. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมตามแนวทางโครงการ
ในพระราชดำริ
5. ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยและงานสร้างสรรค์
6. ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน
7. ด้านการจัดการประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-Efficiency) ให้กับกลุ่ม
วิสาหกิจ

บทสรุปงานวิจัย ป่าเวณีฟ่อนผิขาวละคอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกกริชต์ เก้าศิริ

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยครั้งนี้ เพื่ออนุรักษ์ประเพณีอันดีงามให้คงอยู่คู่ท้องถิ่น อันเน้น
การรักษาสมดุลทางวัฒนธรรมสืบไป
คุณค่าของประเพณีที่ปรากฏจากงานวิจัย

ผลจากความเชื่อ

คุณค่าเป็นที่ทราบกันทั่วไปอยู่ในส่วนของ ใบ ดอก ผล ซึ่งเป็นส่วนที่มองเห็น ส่วนที่มองไม่เห็น คือ ราก เป็นคุณค่าที่ต้องวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งจึงจะปรากฏ

ด้วยความเชื่อที่ว่าหลังความตายวิญญาณจะออกจากร่างและวนเวียนอยู่ใกล้ ๆ ขนบางกลุ่มจึงได้เชิญวิญญาณบรรพบุรุษให้สถิตอยู่ในเรือนผี (Spirit House) ภายในบริเวณบ้าน และจะนำทางเช่นสรวงสังเวศดวงวิญญาณกันอย่างเป็นระบบแห่งช่วงเวลา เรือนผีที่วุ่นนี้ล้นนาเรียกว่า “หอผี” ในจังหวัดลำปางปรากฏหอผี ๓ ลักษณะ แตกต่างกันไป ดังนี้

หอผีมืด

หอผีเม้ง

หอผีมืดซอนเม้ง

พิธีเช่นสรวงดวงวิญญาณบรรพบุรุษในลำปางปรากฏอยู่ ๒ พิธี คือ การเลี้ยงดัก หรือเรียกว่า กินต้อม และการเลี้ยงฟ้อน หรือผีผาม ในงานวิจัยพบว่าผีผาม หรือการเลี้ยงฟ้อนปรากฏใน ๓ รูปแบบ คือ ปาเวณฟ้อนผีมืด ปาเวณฟ้อนผีเม้ง และปาเวณฟ้อนผีมืดซอนเม้ง แต่ละหอผีจะประกอบพิธีตามความเชื่อที่เคยปฏิบัติกันมาของบ้านเก่าผี อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

ข้อเสนอจากการวิจัย ถึงแม้ว่าการประกอบพิธีกรรมประเพณีฟ้อนผีจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคม อันเป็นไปตามวัฏจักรของวัฒนธรรมก็ตาม ต้องคงแก่นของพิธีซึ่งเป็นรากเหง้าและจิตวิญญาณของพิธีกรรมที่เป็นภูมิปัญญา และกุศโลบายของบรรพบุรุษเอาไว้ เพื่อให้ประเพณีฟ้อนผีเป็นประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติสืบไป

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาจากแง่มุมของคนใน (Insider' views) ให้ความหมายด้วยการตีความ (interpretation) นำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา (descriptive) โดยการอิงหลักการรอบด้าน (holistic principle)

บทสรุปงานวิจัย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นวดแผนไทยบ้านแม่ทะ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

The Herbal Product development to community Product Standard of
Thai massage occupational Group Ban maeta Maeta District Lampang Province

อัจฉรา มลิวงศ์¹ ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช²

^{1,2} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 119 หมู่ 9 ตำบลชมพู อำเภอเมือง
จังหวัดลำปาง 52100

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาศักยภาพของกลุ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (2) ศึกษาแนวทาง และ พัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนวดแผนไทยบ้านแม่ทะสู่กระบวนการรับรองตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) เครื่องมือในการวิจัย คือ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีเสวนา การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยและกลุ่มเป้าหมายคือสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนวดแผนไทยบ้านแม่ทะ จำนวน 8 คน จากการที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม (SWOT) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า กลุ่มมีจุดแข็งคือ สมาชิกกลุ่มมีความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภายใต้การสร้างการเรียนรู้แนวทางการนำผลิตภัณฑ์ชุมชนเข้าสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ส่วนแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า กลุ่มต้องการพัฒนาน้ำมันหอมระเหย (น้ำมันเหลือง) เข้าสู่การรับรองมาตรฐาน มผช. จึงต้องเติมเต็มให้สมาชิกกลุ่มมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน มผช. โดยได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง และให้เป็นหน่วยงานหนุนเสริมผลักดันและสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ฯ คือ การสร้างองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกและให้สมาชิกในกลุ่มเลือกผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมที่สุดเพื่อพัฒนาไปสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมีสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำปางเป็นหน่วยหนุนเสริม

ภาพที่ 1 เวทีวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม (SWOT)

ภาพที่ 2 น้ำมันหอมระเหยผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกกลุ่ม
ต้องการพัฒนาสู่การรับรองมาตรฐาน มผช.

ภาพที่ 3 ภาพสมาชิกกลุ่มช่วยกันกรอกน้ำมันหอม
ระเหยใส่ขวดเพื่อนำออกจำหน่าย

ภาพที่ 4 เวทีเติมเต็มความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์
เข้าสู่การรับรองมาตรฐาน มผช.

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานบริหารมาตรฐาน 3 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2550). **มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนคืออะไร**. นิตยสารผู้ส่งออกและผู้บริหาร, 21 (489).
- [2] สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง. ฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2553). **เอกสารประกอบการอบรม มผช.** ฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง.
- [3] สุวิมล กลางประพันธ์. (2551). **แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพ ในพื้นที่โครงการพระราชดำริ หมู่บ้านสหกรณ์สู่การเป็นองค์กรจัดการตนเอง อำเภอสันกำแพง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

บทสรุปงานวิจัย
การพัฒนาบรรจุภัณฑ์แก้วโป่งข่ามชุมชนบ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด
อำเภอเถิน จังหวัด ลำปาง

Developing Package of Kaew Pong Kham at Baannabaanrai Community,
Mae Thod Sub-District, Theon District, Lampang Province

ดร. เครือวัลย์ วงษ์ไพบูลย์ สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
โทรศัพท์ 081- 960 2442 e-mail : kruawon@hotmail.com

บทนำ

ปัจจุบันบรรจุภัณฑ์เป็นปัจจัยสำคัญในการจำหน่ายสินค้า ที่ต้องผนวกสหวิทยาการทุกศาสตร์เข้าด้วยกัน เพื่อสามารถคุ้มครองการเสื่อมสภาพและยืดอายุสินค้า เพิ่มความสะดวกในการลำเลียงขนส่ง ตลอดจนสามารถดึงดูดลูกค้าและโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าไปในตัว และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าด้วย บรรจุภัณฑ์จึงมีประโยชน์มากกว่าเป็นเพียงแค่อุปกรณ์ที่รองรับและบรรจุสินค้า แต่จากการสัมภาษณ์ และสอบถามผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แก้วโป่งข่าม ในร้านจำหน่ายของที่ระลึก และศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนหน้าวัดบ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด พบว่า นักท่องเที่ยวมีความนิยมและชื่นชมในผลิตภัณฑ์แก้วโป่งข่าม แต่มีความต้องการให้ผู้จัดจำหน่ายพัฒนารูปแบบของบรรจุภัณฑ์แก้วโป่งข่าม เพื่อนำไปเป็นของฝาก หรือของที่ระลึก ซึ่งจะทำให้เป็นของฝากที่มีคุณค่าและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่มีมีการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ ทำให้ไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการแวะชม หรือเลือกซื้อของนักท่องเที่ยว

ถึงแม้ว่ากลุ่มจัดทำแก้วโป่งข่ามตำบลแม่ถอด จะเป็นการรวมกลุ่มกันเพียงแห่งเดียวของประเทศไทย จนกระทั่งสามารถผลิตแก้วโป่งข่ามเป็นผลิตภัณฑ์ของฝาก ของที่ระลึก ที่กระบวนการผลิตนั้น จากการเจียระไน การเผา การขัด และกรรมวิธีต่างๆ จนออกมาเป็นเครื่องประดับ เช่น หวีแหวน จี้ห้อยคอ ต่างหู หรือแก้วโป่งข่ามแบบเป็นหิน ที่ยังมีได้เจียระไนเป็นต้น แต่ขาดการพัฒนาบรรจุภัณฑ์แก้วโป่งข่าม การพัฒนาบรรจุภัณฑ์แก้วโป่งข่ามจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนตำบลแม่ถอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์แก้วโป่งข่ามชุมชนบ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง

วิธีการวิจัยและการดำเนินการ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์แก้วโป่งข่าม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด อำเภอลำปาง จังหวัด ลำปาง เป็นการวิจัยและพัฒนา ที่ได้ผลการวิจัยจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร(Documentary Study) การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) การสังเกตภาคสนาม (Field Observation) เพื่อค้นหาบริบทและสภาพปัญหา ตลอดจนหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ร่วมกันของชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง มีวิธีการศึกษาดังนี้

1.1 การ สํารวจและศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด อำเภอลำปาง ประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ

1.1.1 ศึกษาข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยวชุมชน ในตำบลแม่ถอด ในอดีตจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลเอกสารต่างๆ

1.1.2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยวชุมชน ในตำบลแม่ถอดในปัจจุบัน จากการสำรวจและสัมภาษณ์

1.2 การศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง มีวิธีการศึกษาดังนี้

1.2.1 การสำรวจและศึกษาพฤติกรรมการซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวสำรวจ และศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอดในปัจจุบันจากการสำรวจ , สัมภาษณ์และการสังเกต

1.2.2 จัดเวทีประชาคมเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจ และระดมความต้องการและความคิดเห็นของชุมชน

1.3 เพื่อศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์แก้วโป่งข่ามชุมชนบ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง มีวิธีการศึกษาดังนี้

1.3.1 การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์แก้วโป่งข่ามและวิเคราะห์บรรจุภัณฑ์ของตนเองกับรายได้ที่เกิดขึ้นจากอดีตถึงปัจจุบัน

1.3.2 การ ออกแบบบรรจุภัณฑ์และการนำไปใช้

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าในระยะแรกทางกลุ่มเน้นการสร้างรายได้หรือสร้างยอดขายเป็นหลักจึงใช้บรรจุภัณฑ์ที่เรียบง่ายสะดวกราคาถูกคือ ถุงพลาสติกใสแต่เมื่อนักท่องเที่ยวมาซื้อผลิตภัณฑ์และอยากได้บรรจุภัณฑ์สวยงามเพื่อนำไปเป็นของฝากหรือของที่ระลึก ทำให้ทางกลุ่มร่วมกันคิดเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์แก้วโป่งข่ามที่มีต่อชุมชน และตกลงที่จะพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มที่เน้นการอธิบายถึงความเป็นมาของแก้วโป่งข่ามและภูมิปัญญาชาวบ้านในการสืบทอดการเจียระไนแก้วโป่งข่ามของชุมชนบ้านนาบ้านไร่ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนทดลองว่าจะดำเนินการในลักษณะของถุงผ้าหรือถุงกระดาษที่ทำจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นเช่นกระดาษสา หรือกระดาษใยสับปะรดและร่วมกันคิดค้นอัตลักษณ์ของกลุ่มที่จะนำมาปรากฏในบรรจุภัณฑ์ที่มีใช้เพียงแค่วางโป่งข่ามคือสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนเพียงอย่างเดียวแต่กำลังมุ่งเน้นผลิตภัณฑ์ให้สะท้อนถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ

1. ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย นางสาวเรืองวรรณ บัวนุช เยี่ยมชมและให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แก้วโป่งข่าม ให้กับสมาชิก
2. ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการค้า ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เยี่ยมชมและให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แก้วโป่งข่าม ให้กับสมาชิก
3. คุณทานตะวัน ยมเกิด นักวิชาการ ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภาคที่ 1 จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แก้วโป่งข่าม ให้กับสมาชิก
4. นายก รองนายกและผู้บริหารอบต. แม่ถอด ที่ให้การสนับสนุน
5. สมาชิกกลุ่มเจียระไนแก้วโป่งข่ามบ้านนาบ้านไร่ ตำบลแม่ถอด อำเภอลำทะเมนชัย ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

บทสรุปงานวิจัย การพัฒนาผลิตภัณฑ์แคบหมูปรุงรส

ดร.ศรัญญา วัฒนานนท์

นางสาวริศรา แก้วเคน และ นางสาวสุกานดา สมบัติ

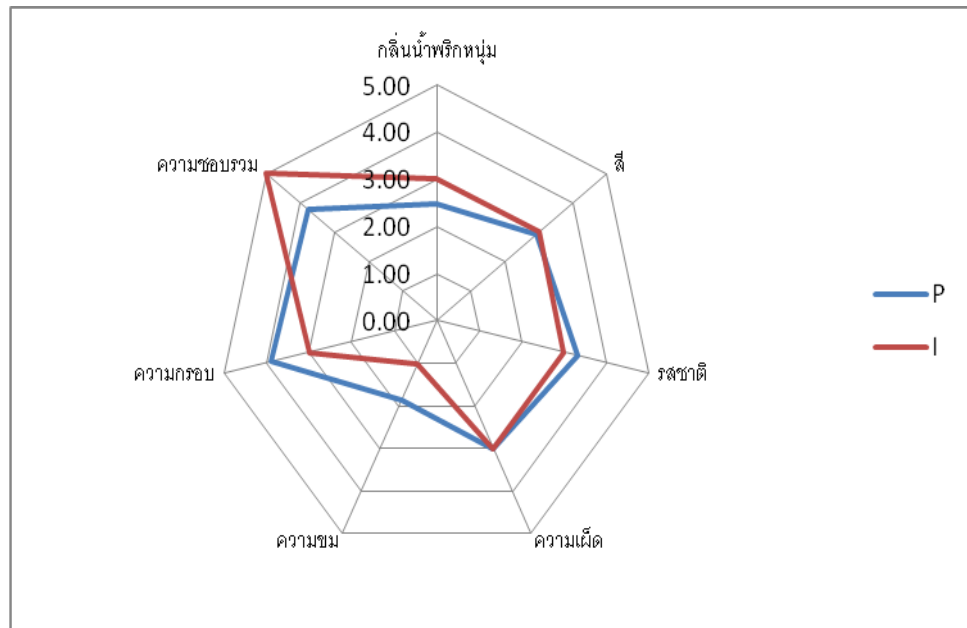
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง

Email : w_saranya@hotmail.com

แคบหมูเป็นอาหารพื้นบ้านของภาคเหนือ การทำแคบหมูเป็นวิธีการแปรรูปอาหารที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน การผลิตแคบหมูเริ่มจากการนำหนังหมูที่อาจมีมันแข็งอยู่ด้วย ตัดเป็นชิ้น นำไปต้มและทำให้แห้งด้วยแสงแดด หรืออาจนำไปเคี่ยวด้วยไฟอ่อนๆ แล้วนำไปทอดให้พองได้เป็นแคบหมูที่กรอบ ผลิตภัณฑ์แคบหมูที่จำหน่ายทั่วไปจะมีลักษณะ และรสชาติที่คล้ายๆ กันทำให้ผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตไม่แตกต่างกันมาก งานวิจัยนี้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แคบหมูให้มีความหลากหลายทางด้านรสชาติมากขึ้น ซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์แคบหมู และเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์แคบหมูได้อีกด้วย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์แคบหมูปรุงรสได้ทำการสำรวจพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคพบว่า มีความต้องการแคบหมูปรุงรสน้ำพริกหนุ่ม 34% น้ำพริกตาแดง 23% สำหรับไก่ 16% กระเทียมอบเนย 12% น้ำพริกเผา 10% และกระเพรา 5% โดยต้องการให้แคบหมูมีลักษณะแห้ง และต้องการภาชนะบรรจุชนิดของพลาสติกใส ขนาดบรรจุประมาณ 50 – 100 กรัม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์แคบหมูปรุงรสน้ำพริกหนุ่มโดยการพัฒนาขนาดและลักษณะของแคบหมู และผงปรุงรสน้ำพริกหนุ่มพร้อมทั้งบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์แคบหมูปรุงรสน้ำพริกหนุ่มเริ่มจากการหารูปแบบผลิตภัณฑ์ในอุดมคติโดยใช้แผนภาพ Ideal profile และทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้ใกล้เคียงกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ตาม Ideal profile มากที่สุด ตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1. แสดง ลักษณะของผลิตภัณฑ์แคบหมูปรุงรสน้ำพริกหนุ่มในอุดมคติ (I) และผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา (P)

ผลิตภัณฑ์แคบหมูปรุงรสน้ำพริกหนุ่มที่พัฒนาแล้วได้นำไปทดสอบการยอมรับของผู้บริโภคพบว่าผู้บริโภคมองมีความพึงพอใจต่อสีลักษณะด้านต่างๆของผลิตภัณฑ์ดังนี้ ด้านสี 95% ด้านกลิ่น 98% รสชาติ 93% และความชอบรวม 99%

บทสรุปงานวิจัย
การบริหารจัดการเทคโนโลยีการแปรรูปชีวมวลกับเศษวัสดุเหลือใช้
ของกลุ่มอาชีพการเพาะเห็ดตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

รวิภา ยงประยูร*, ธาณินทร์ คูพูลทรัพย์ และ จักรกฤษณ์ ฮั่นยะลา
ศูนย์วิจัยและพัฒนาพลังงานสู่ชุมชน คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
119 หมู่ 9 ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง อีเมลล์: RAWIPHA_Y@lpru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบของเทคโนโลยีกระบวนการทางความร้อนในการแปรรูปชีวมวลที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรของกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดในตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปางนี้ มีเป้าหมายที่จะประเมินแนวโน้มความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ด้วยเทคโนโลยีในเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรซึ่งประกอบด้วย วัสดุที่ใช้เพาะเห็ดแล้ว และ ถุงพลาสติก จากการพิจารณาผลกระทบทั้งในเชิง เทคนิค เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจกลายเป็นกรณีศึกษาหรือการนำผลไปใช้สำหรับโครงการที่มีลักษณะและองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกัน

ผลการประเมินตามขอบเขตของงานวิจัยบ่งชี้ว่า การบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ของกลุ่มอาชีพเพาะเห็ด ต.ห้างฉัตร อ.ปงยางคก จ.ลำปาง มีแนวโน้มความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกแก่ชุมชนด้วยเทคโนโลยี เครื่องอภิวันท์) กระบวนการไพโรไลซิส/1 – 2) ซึ่งได้ค่าคะแนนสูงสุดคือ 61 คะแนน

คำสำคัญ เทคโนโลยีกระบวนการทางความร้อนในการแปรรูปชีวมวล, กลุ่มอาชีพเพาะเห็ด

Abstract

A purpose of this research is to study an optimization in Mushroom Waste Management at Pongyangkok Distrtrict, Lampang Province Working Group by Conversion Process Application. In which to assess or predict a possibility for the management of agricultural residues as a material used to cultivate mushrooms and plastic bag. Considering a positive impact in technical, economic and environmental that will be a useful case study for another community which same factor and character of working groups.

A result of this research shown that the best situation for community agricultural residues management was generated by using a Pyrolysis Technology (Aphiwan 1-2) due to a maximum rating score is 61.

Keyword Biomass Thermochemical Conversion Process, Mushroom Working Group

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางรูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร/ รื้อนในการแปรรูปชีวมวลด้วยเทคโนโลยีกระบวนการทางความ

บทนำ

ปัจจุบันโลกใช้ประโยชน์จากเชื้อเพลิงชีวภาพในปริมาณไม่มาก คือ ประมาณร้อยละ 15 เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการค้นคว้าพยายามใช้ประโยชน์จากเชื้อเพลิงชีวภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่นในยุโรปมีการนำเชื้อเพลิงชีวภาพไปใช้เพื่อการผลิตไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าขนาดเล็กและใช้ในภาคเกษตรกรรม เป็นต้น การใช้พลังงานทั่วโลกต่างมุ่งเน้นไปที่ พลังงานเชิงพาณิชย์ เช่น น้ำมัน ก๊าซ ธรรมชาติ หรือ ถ่านหิน ซึ่งพลังงานเหล่านี้ นอกจากจะสร้างมลพิษ แล้วยังเป็นพลังงานที่ใช้แล้วหมดไป (Non- renewable energy) ซึ่งในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความต้องการพลังงานเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น เพื่อนำไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สิ่งหนึ่งที่ทุกประเทศต้องแลกกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ คือ การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน พร้อมกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่แย่ลง การที่จะนำประเทศไปพึ่งพิงเฉพาะพลังงานประเภทนี้เป็นหลักนั้นสามารถทำได้เพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น การแสวงหาแหล่งพลังงานใหม่พร้อมสร้างจิตสำนึกให้ประหยัดพลังงานจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ควรมุ่งไป ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานเศรษฐกิจจากเกษตรกรรม มีผลผลิตและอุตสาหกรรมแปรรูปทางการเกษตรมากมาย โดยที่ผลผลิตหลักและเศษวัสดุหรือของเหลือใช้เหล่านั้น สามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์หรือแปรรูปให้เป็นพลังงานหรือเชื้อเพลิงเพื่อทดแทนการใช้พลังงานที่ใช้แล้วหมดไป หรือพลังงานส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ [1]

กระบวนการเปลี่ยนของเสียขยะให้เป็นพลังงาน สามารถกระทำได้โดยการใช้เทคโนโลยีการ/แปรรูปชีวมวล ซึ่งเทคโนโลยีที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันเพื่อปรับปรุงคุณภาพของของเสียขยะ ให้มี/คุณค่ามากขึ้นกว่าเดิมนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 3 เทคโนโลยีหลักๆ คือ กระบวนการเปลี่ยนองค์ประกอบทางเคมีโดยวิธีทางเคมี (Chemical Conversion Process) , ชีวเคมี (Biochemical Conversion Process) และ กระบวนการเปลี่ยนองค์ประกอบทางเคมีโดยใช้พลังงานความร้อน (Thermochemical Conversion Process) โดยที่กระบวนการเปลี่ยนองค์ประกอบทางเคมีโดยใช้พลังงานความร้อนนี้ยังสามารถจำแนกออกเป็นกระบวนการย่อยๆได้อีก 3 กระบวนการ คือ กระบวนการเผาไหม้ (Combustion Process) กระบวนการไพโรไลซิส (Pyrolysis Process) และ กระบวนการแก๊สซิฟิเคชัน (Gasification Process) [2] ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเปลี่ยนองค์ประกอบทางเคมีโดยใช้พลังงานความร้อน ดังนี้

ขอบเขตงานวิจัย

ศึกษารูปแบบของเทคโนโลยีกระบวนการทางความร้อนในการแปรรูปชีวมวลที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรของกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดในตำบลปรางค์กู่ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง ในเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรซึ่งประกอบด้วย วัสดุที่ใช้เพาะเห็ดแล้ว และ ถุงพลาสติก

วิธีทำการวิจัย

1. วิเคราะห์ และประเมิน ปริมาณ คุณสมบัติและการกระจายตัวของเศษวัสดุเหลือใช้ของกลุ่มอาชีพการเพาะเห็ด
2. วิเคราะห์ และประเมินกิจกรรมการใช้พลังงานประเภทเชื้อเพลิงและแก๊สหุงต้มซึ่งมาจากการลงพื้นที่เพื่อสอบถามข้อมูลจริงของกลุ่มอาชีพ
3. รูปแบบ ลักษณะ รายละเอียด ตลอดจนแนวโน้มของการประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีในการแปรรูปชีวมวล

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลศักยภาพการเป็นเชื้อเพลิงของก้อนวัสดุที่ใช้เพาะเห็ดแล้วของกลุ่มอาชีพเพาะเห็ด ซึ่งในงานวิจัยนี้พิจารณาคุณสมบัติการเป็นเชื้อเพลิงแข็งของเศษวัสดุเหลือใช้ทั้งสภาพดั้งเดิมและแปรรูปในลักษณะผงถ่าน พบว่า ถ่านจากเศษวัสดุเหลือใช้จากการเพาะเห็ด มีคุณสมบัติการเป็นเชื้อเพลิงแข็งเทียบเคียงได้กับเชื้อเพลิงแกลบ ส่วนเศษวัสดุเหลือใช้จากการเพาะเห็ดนั้นมีความเหมาะสมใกล้เคียงกับวัสดุเชื้อเพลิงจำพวกถ่านกะลามะพร้าว ในขณะที่ค่าความร้อนของเศษวัสดุเหลือใช้นั้นมีค่าต่ำที่สุด

2. ข้อมูลศักยภาพของน้ำมันไพโรไลซิสจากถุงพลาสติกของก้อนวัสดุที่ใช้เพาะเห็ด แล้ว เมื่อนำถุงพลาสติกเหล่านั้นมาผ่านกระบวนการแปรรูปชีวมวลด้วยความร้อนด้วยเทคโนโลยีไพโรไลซิสที่วิจัยและพัฒนาโดย คณะวิจัยอิสระ วัดตอยน้อย จังหวัดลำพูน พบว่า น้ำมันไพโรไลซิสนั้นมีคุณสมบัติการเป็นเชื้อเพลิงอยู่ระหว่างน้ำมันดีเซลและน้ำมันเบนซินที่มีการจำหน่ายกันในท้องถิ่น

รูปที่ 1 ลักษณะของเศษวัสดุเหลือใช้ในสภาพดั้งเดิม(ซ้าย)
แปรรูปโดยการเผาถ่าน(และทำเป็นถ่านอัดแท่ง (ขวา (กลาง)

รูปที่ 2 ลักษณะของพลาสติกเหลือใช้จากการเพาะเห็ด(ซ้าย)
แปรรูปโดยเทคโนโลยีไพโรไลซิสกลาง) และน้ำมันไพโรไลซิสจากถุงพลาสติก(ขวา)

3. วิเคราะห์และประเมินการกระจายตัวของเศษวัสดุเหลือใช้ของกลุ่มอาชีพ การเพาะเห็ด แสดงถึงความหนาแน่นในการประกอบอาชีพเพาะเห็ดและผลิตเศษวัสดุเหลือใช้สู่ท้องถิ่น การจัดทำแผนที่เดินดินนี้เป็นการศึกษาข้อมูลของชุมชนอย่างง่ายในระยะเวลาที่จำกัด อีกทั้งได้ทำความรู้จักกับชาวบ้านในชุมชนได้ระดับหนึ่ง เรียงลำดับความหนาแน่นของการประกอบกิจกรรมการเพาะเห็ด ซึ่งนับจากจำนวนโรงเพาะเห็ดในหมู่บ้านจากจำนวนมากที่สุดไปหาจำนวนที่น้อยที่สุด ได้แก่ หมู่บ้านทุ่งบ่อแป้น จำนวน 20 โรงเรือน หมู่บ้านสันหลวง จำนวน 5 โรงเรือน และหมู่บ้านโง้งทะล้า จำนวน 1 โรงเรือน ประกอบกับการศึกษาศักยภาพของเศษวัสดุเหลือใช้ด้วยการวิเคราะห์คุณสมบัติ ปริมาณการกระจายตัวของเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรของกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดในตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ด้วยวิธีการให้คะแนน (Rating) โดยเลือกใช้ปัจจัยต่างๆ ประกอบไปด้วย แหล่งวัตถุดิบแรงงาน, ระยะห่าง, เส้นทางขนส่ง, ความสะดวกในการขนส่ง, ผลกระทบ, สิ่งแวดล้อม พบว่า หมู่บ้านที่ 2 บ้านทุ่งบ่อแป้นมีความเหมาะสมที่สุดที่จะจัดตั้งเทคโนโลยีไพโรไลซิส

รูปที่ 3 การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน(ซ้าย) และการลงพื้นที่เพื่อซักถามข้อมูล(ขวา)

4. วิเคราะห์ และประเมินกิจกรรมการใช้พลังงานประเภทเชื้อเพลิงและแก๊สหุงต้มซึ่งมาจากการลงพื้นที่เพื่อสอบถามข้อมูลจริงของกลุ่มอาชีพ ซึ่งจากตารางดังกล่าวสามารถจำแนกรายละเอียดของพฤติกรรมการใช้เชื้อเพลิงของกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดในตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปางได้ดังนี้

- 1) การบริโภคเชื้อเพลิงแข็ง (ฟืน) ในการนึ่งก้อนเชื้อเห็ด เฉลี่ยครั้งละ 2 ชั่วโมง
- 2) การบริโภคเชื้อเพลิงเหลว แบ่งเป็น น้ำมันเบนซินสำหรับการจำหน่ายเห็ดด้วยการขนส่งด้วยรถจักรยานยนต์ เฉลี่ยวันละครั้ง ส่วนน้ำมันดีเซลจะใช้ในการขนส่งก้อนเห็ดที่ใช้แล้วไปทิ้งโดยรถกระบะ เฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือนหรือทุกๆ 15 วัน

3) การบริโภคเชื้อเพลิงแก๊สนั้น ไม่มีปรากฏเป็นข้อมูลในส่วนของกิจกรรมของกลุ่มเพาะเห็ด

5. วิเคราะห์และประเมินแนวโน้มศักยภาพของเทคโนโลยีการแปรรูปชีวมวล เพื่อเป็นแนวทางกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ด้วยเทคโนโลยีการแปรรูปชีวมวล ดังตารางที่ 1

สรุปผลการวิจัย

จากผลคะแนนของการประเมินรูปแบบของเทคโนโลยีกระบวนการทางความร้อนในการแปรรูปชีวมวลที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรของกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดในตำบลปางคอก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ในเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรซึ่งประกอบด้วยวัสดุที่ใช้เพาะเห็ดแล้ว และ ถูกลำเลียง บ่งชี้ แนวโน้มความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ด้วยเทคโนโลยี กระบวนการไพโรไลซิส (เครื่องอภิวินท์/1 – 2) ซึ่งได้ค่าคะแนนสูงสุดคือ 61 คะแนน

ตารางที่ 1 ผลระดับคะแนนการประเมินศักยภาพทั้งในหัวข้อ เทคโนโลยี กลุ่มอาชีพ และกิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

หัวข้อการประเมินศักยภาพ	ประเภทเทคโนโลยี						ไพโรไลซิส อภิวินท์(1 – 2)
	การเผาไหม้	แก๊สซิฟิเคชัน					
	เตาเผาเศษชีวมวล	เตาแก๊สชีวมวล(แบบไหลขึ้น)	เตาแก๊สชีวมวล(แบบไหลลง)	ระบบสูบน้ำโดยใช้พลังงานดีเซลร่วมกับโปรตีนเซอร์แก๊ส	ระบบผลิตไฟฟ้าโดยใช้โปรตีนเซอร์แก๊สร่วมกับน้ำมันไบโอ	แก๊สซิฟิเคชัน (ERDI 100)	
รายละเอียดเทคโนโลยีการแปรรูป							
ความซับซ้อนของเทคโนโลยี	10	10	10	7	8	9	9
- ราคาของเทคโนโลยี	10	9	8	7	4	5	6
ความหลากหลายของวัตถุดิบที่ใช้กับเทคโนโลยี	9	9	10	10	10	10	8
ากหลายของผลิตภัณฑ์ที่เกิดความหลากหลายจากการใช้เทคโนโลยี	8	8	8	9	9	8	10
มูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี	0	0	0	9	9	9	10
รายละเอียดของกลุ่มอาชีพเพาะเห็ด	9	9	9	0	0	0	8
รายละเอียดการดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในพื้นที่	9	8	8	8	8	8	10
รวม	55	53	53	50	39	49	61

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ปีงบประมาณ 2553

เอกสารอ้างอิง

[1] ชีวมวล: อีกทางเลือกหนึ่งของพลังงานไทย (ระบบออนไลน์)

http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2004q4/06_Biomass%20energy%20Thailand.doc

[2] รวิภา ยงประยูร หัวข้อพลังงานทดแทนเพื่อการพัฒนาอย่างเอกสารประกอบการบรรยายยั่งยืน.

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตลำปาง

4 กุมภาพันธ์ 2552.

บทสรุปงานวิจัย

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเพาะ
และแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

Efficiency Development of Group Management by the Participation of Mushroom
Cultivation and Processing Micro Community Enterprise Baan Suanmaeva, Son Don
Kaew Sub-District, Mae-Tha District, Lampang Province

อาจารย์ณัฐนันท์ ฐิตยาปราโมทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

119 ถนนลำปาง – แม่ทะ ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000

โทรศัพท์ 086 – 6548259 email : nuttha_t@hotmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลการดำเนินงาน ปัญหา และเหตุปัญหของการบริหารจัดการ เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน ผลการศึกษพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 25 คน โดยแบ่งความรับผิดชอบเป็นกลุ่มทำก้อนเชื้อเห็ด กลุ่มหยอดเชื้อเห็ด และกลุ่มแปรรูปเห็ด มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ดนางฟ้าจำนวน 6 ชนิด ได้แก่ น้ำพริกเผาเห็ด แหนมเห็ด เห็ดสวรรค์ เห็ดสามรส เห็ดทอดกรอบ และเห็ดแดดเดียว จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มพบว่าจุดแข็งของกลุ่มคือมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย วัตถุดิบปลอดสารพิษมีอยู่ในชุมชน เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จุดอ่อนของกลุ่ม ได้แก่ รสชาติที่ไม่ได้มาตรฐานขึ้นอยู่กับผู้ปรุงรส บรรจุภัณฑ์ที่ไม่ดึงดูดใจลูกค้า ผลผลิตของเห็ดนางฟ้าซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักมีปริมาณลดลง โอกาส ได้แก่ กระแสการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารมังสวิรัต และผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีสารพิษ อุปสรรคของกลุ่ม ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศทำให้ยอดขายลดลง ราคาเครื่องปรุงอื่นๆมีราคาแพงเพิ่มขึ้น ความต้องการและความคาดหวังของกลุ่ม ได้แก่ การเพิ่มปริมาณเห็ดนางฟ้าให้มากขึ้นและการเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการตลาดคือการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์เพื่อให้ได้มาตรฐานสากล ด้านการเงินและบัญชีคือการทำบัญชีรายรับรายจ่ายที่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงได้ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมไปขับเคลื่อนและพบว่า ด้านการจัดการกลุ่มส่วนใหญ่มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน ตามลักษณะโครงสร้างขององค์กร ด้านวัตถุดิบปัจจุบันปริมาณเห็ดนางฟ้าเพิ่มมากขึ้น ด้านการผลิตทางกลุ่มมีการกำหนดปริมาณการใส่เครื่องปรุงเพื่อให้ได้มาตรฐาน เพิ่มผลิตภัณฑ์น้ำพริกป่นสวรรค์และน้ำพริกป่นเห็ดทอดกรอบเจ ด้านการตลาดปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ใหม่และด้านการเงินและบัญชีมีการจัดทำระบบการบัญชีรับจ่าย

คำสำคัญ : การพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน การแปรรูปเห็ด

Abstract

The research objective of the quality improvement for the group participatory management of culturing and processing mushrooms micro community enterprise of Ban Suan Mae Va, Tambol San Don Kaew, Amphur Maetha, Lampang province was to study the operation performance, administrative management issues and its root causes in order to enhance participation and quality improvement by utilizing the participatory management research with the community. The research revealed there were 25 members of the culturing and processing mushrooms micro community enterprise of Ban Suan Mae Va by splitting their responsibilities into the Fermenting Group, Culturing Group and Processing Group. There were 6 processed mushroom products, i.e. Nam Prik Pow Hed, Ngam Hed, Hed Swang, Hed Sam Rod, Hed Tod Krob and Hed Dad Diel. For the group capability analysis revealed the strengths were on the products variety, availability of organic raw materials within the community and as the OTOP product. The weaknesses were variation of tastes depending on the cookers, non attractive packaging, declining of mushroom availability. The opportunities were the popularity of vegetarian and organic diets. The threats were the declining sales volume due to national economic downturn, the rising cost of ingredient materials, the demanding and expecting standard are increase on the supply of mushrooms and adding of new products. The marketing was the improvement of packaging for international standard. The accounting and finance was the accuracy of accounting process. For the participatory management analysis revealed there was clearly defined responsibility in according to organizational structure, increase on the supply of mushrooms raw materials, standardize on ingredient formula, increase on the product line with Nam Prik Pon Swang Jae and Nam Prik Pon Hed Tod Krob Jae, improve new product packaging and develop the accounting system.

Keywords: Quality Improvement, Administrative Management, Micro Community Enterprise, Mushroom Processing

1. บทนำ

วิสาหกิจชุมชนซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Micro Community Enterprise โดยไม่เน้นกำไร วิสาหกิจชุมชนเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยมีแนวคิดให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ส่งผลทำให้ชุมชนเข้มแข็ง เป็นรากฐานที่มั่นคงให้ประเทศ มุ่งเน้นให้ประชาชนรวมกลุ่มดำเนินงาน โดยให้ความสำคัญ กับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับวัฒนธรรม เทคโนโลยี ทุนชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเกิดความสามัคคี มีองค์ความรู้ และมีระบบภูมิคุ้มกันต่อความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

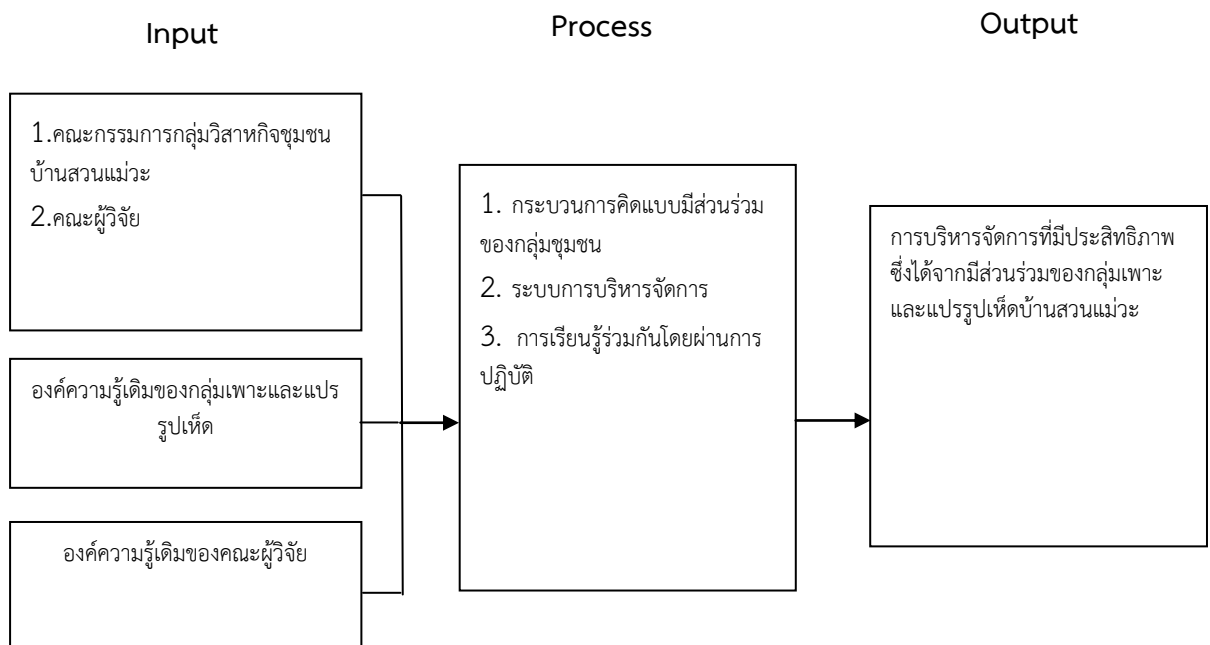
จากนโยบายของรัฐบาลในเรื่องของการส่งเสริม และสนับสนุนให้ชุมชนทุกชุมชนได้รับการพัฒนาอาชีพโดยใช้ทรัพยากรภายในชุมชนที่มีอยู่ ก่อให้เกิดสินค้าหรือผลผลิตที่สามารถนำมาเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชนซึ่งเป็นการเสริมสร้างเศรษฐกิจในชุมชนก่อนให้การพึ่งพาตนเอง และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กล่าวถึงยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม ให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ รวมทั้งสร้างระบบเฉพาะวิสาหกิจชุมชนควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการรักษาและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนอย่างยั่งยืน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่วะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เป็นการรวมกลุ่มกันของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่วะสามัคคี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2544 โดยมีสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 10 คน ปัจจุบันมีจำนวน 25 คน มีนางณัฐกานต์ วรรณทัศน์ เป็นประธานกลุ่ม นางบุญเทียม ปัญโญ รองประธาน นางสมปอง นิลทับ เลขาธิการและเหรัญญิก ประวัติความเป็นมาของกลุ่มเริ่มจากการ ที่ประธานกลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าขาย แต่ขายได้ไม่หมดและไม่อยากให้เห็นเน่าเสียไปจึงได้เกิดความคิดแปรรูปผลิตภัณฑ์เห็ดขึ้น ซึ่งสินค้าชนิดแรกที่เกิดจากการแปรรูปคือ น้ำพริกเผาเห็ด ซึ่งเป็นที่มาของการก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่วะสามัคคีเพื่อทำการเพาะและแปรรูปเห็ดนางฟ้า ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่ แหนมเห็ด น้ำพริกเผาเห็ด เห็ดทอดกรอบ เห็ดสวรรค์ เห็ดสามรส และเห็ดแดดเดียว ซึ่งวัตถุดิบมาจากท้องถิ่น ราคาถูก และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ดนางฟ้ายังเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ ผลงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานจากองค์การอาหารและยา ตราสัญลักษณ์ลำปางแบรนด์ การรับรองคุณภาพสินค้าจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรเริ่มต้นจากการบริหารจัดการวัตถุดิบ คือการเพาะเห็ดเองสู่กระบวนการแปรรูปเห็ด และนำไปจัดจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง จนถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้าย ปัญหาปัจจุบันที่สำคัญของกลุ่มคือ ด้านการบริหารงานการรวมกลุ่มของสมาชิกที่ยังไม่ค่อยเข้มแข็ง ขาดระบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการตลาดที่บรรจุภัณฑ์ไม่ดึงดูดใจลูกค้า ด้านวัตถุดิบในการผลิตไม่เพียงพอเนื่องจากปริมาณลดลงโดยไม่ทราบสาเหตุ ด้านการผลิตคือรสชาติผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานและต้องการเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ และด้านการเงินและบัญชีต้องการจัดทำระบบบัญชีรับจ่ายให้ถูกต้อง ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่วะ เพื่อเป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของกลุ่ม รวมทั้งการลดจุดอ่อนหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน ปัญหาและเหตุปัจจัยปัญหาของการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ
- 2.2 เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ
- 2.3 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ

กรอบแนวคิด

3. วิธีดำเนินงาน

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการทำงานวิจัยร่วมกันแบบ PAR กับชาวบ้านและตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 15 คน มาพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่มโดยวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทชุมชนด้านสภาพแวดล้อม ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและอาชีพในชุมชนเชิงลึก

ขั้นตอนที่ 2 จัดเวทีเพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัย และระดมความคิดเห็นถึงความต้องการและความคิดเห็นของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเพาะและแปรรูปเห็ดนางฟ้าและวิธีการแปรรูปเห็ดของกลุ่มบ้านสวนแม่ะ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 จัดเวทีเพื่อประชุมคณะกรรมการบริหารกลุ่มเพาะและแปรรูปเห็ดนางฟ้าของกลุ่มบ้านสวนแม่ะ เพื่อทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและเหตุปัญหของการบริหารจัดการของกลุ่มในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 5 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงาน บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย เพื่อเป็นข้อตกลงกันของกลุ่มในการบริหารจัดการ

ขั้นตอนที่ 6 ประสานงานและเชิญวิทยากรหรือผู้มีประสบการณ์ด้านต่างๆ มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค และนำเอาความรู้ เทคนิคมาใช้ในการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 7 จัดเวทีประชุมคณะกรรมการบริหารกลุ่ม เพื่อติดตามการนำเอาแนวทางการปฏิบัติงานไปใช้ในการบริหารจัดการว่ามีประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นเพียงใด และกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานได้หรือไม่

ขั้นตอนที่ 8 จัดเวทีประชุมเพื่อสรุปผลความก้าวหน้าของการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และคืนข้อมูลให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

4. ผลการศึกษา

การศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เป็นการศึกษาถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาและเหตุปัญหของการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของกลุ่ม ผลการศึกษาคือดังนี้

4.1 การศึกษาถึงบริบท และผลการดำเนินงานของกลุ่มแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ

การศึกษาบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ.2544 ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 3 บ้านแม่ะ ในตำบลสันดอนแก้ว มีสมาชิกเริ่มต้นประมาณ 10 คน โดยมีนางฐกานต์ วรรณทัศน์ เป็นประธานกลุ่ม ผลิตภัณฑ์แปรรูปชุดแรกที่ผลิตได้แก่ แหนมเห็ด เห็ดชุดแบ่งทอด น้ำพริกเผาเห็ดและข้าวเกรียบเห็ดแต่ปัจจุบันไม่ได้ผลิตข้าวเกรียบเห็ดแล้วเนื่องจากกรรมวิธีการผลิตค่อนข้างยุ่งยาก ต่อมาจึงเกิดผลิตภัณฑ์เพิ่มเติมได้แก่ เห็ดสวรรค์ เห็ดสามรส และเห็ดแดดเดียว ในช่วงที่ผ่านมาผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มสามารถจำหน่ายได้ตลอดปีโดยเฉพาะช่วงเทศกาลกินเจในช่วงเดือนตุลาคม ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของกระเทียม เช่น เห็ดสามรส แหนมเห็ด น้ำพริกเผาเห็ด จะไม่ใส่กระเทียมในช่วงนั้น และทางกลุ่มสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ 80,000 – 100,000 บาท ในช่วงเวลา 10 วันดังกล่าว วัตถุประสงค์การผลิตทางกลุ่มสามารถผลิตได้เองและเป็นวัตถุดิบที่ปลอดจากสารพิษเนื่องจากไม่ใช้ยาฆ่าแมลงในระหว่างการผลิตปลูก ในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 25 คน โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นกลุ่มทำก้อนเชื้อเห็ดจำนวน 5 คน ได้รับค่าแรงก้อนละ 0.50 บาท กลุ่มหยอดเชื้อเห็ดจำนวน 10 คน ได้ค่าแรง 15 บาทต่อ 100 ก้อน และกลุ่มแปรรูปเห็ดจำนวน 10 คน ได้รับค่าแรงงานเป็นรายวันๆ ละ 120 -150 บาทตามหน้าที่การปฏิบัติงาน ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้ผ่านการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและสำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดลำปาง ได้รับเลือกให้เป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ดาวประจำปี 2553 และได้รับการคัดเลือกให้เป็นผลิตภัณฑ์มาตรฐานของจังหวัดลำปาง

4.2 การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม

ในการวิเคราะห์ศักยภาพและการดำเนินงานกลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์สมาชิกในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกได้เห็นตนเองภายใต้เทคนิค SWOT Analysis ผลการศึกษาพบว่า

1) จุดแข็ง ทางกลุ่มสามารถผลิตวัตถุดิบหลักคือเห็ดนางฟ้าได้เองและยังเป็นวัตถุดิบที่ปลอดสารพิษ ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง ได้รับคัดเลือกให้เป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ดาวประจำปี 2553 ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายและสามารถเก็บได้นานถึง 4 เดือน โดยไม่ใส่สารกันเสียและไม่มีการกลั่นเห็ดของน้ำมัน

2) จุดอ่อน พบว่า รสชาติของผลิตภัณฑ์ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับผู้ปรุง บรรจุภัณฑ์ยังไม่เป็นสากลและไม่ดึงดูดใจลูกค้า ปริมาณผลผลิตของเห็ดนางฟ้าสดที่ได้ในแต่ละวันมีปริมาณลดลงโดยไม่ทราบสาเหตุ

3) โอกาส พบว่า กระแสการบริโภคผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ปลอดสารพิษ และรักษาสุขภาพ กำลังอยู่ในแนวโน้มที่ดี ทางจังหวัดสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่าย

4) อุปสรรค พบว่า ภาวะเศรษฐกิจของประเทศปัจจุบันทำให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้น้อยลงในช่วงเทศกาลกินเจปริมาณผลผลิตของเห็ดนางฟ้าสดมีไม่เพียงพอต่อการผลิตจึงต้องซื้อจากภายนอกซึ่งมีราคาสูงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นในขณะที่ยังต้องจำหน่ายในราคาเดิม

ความต้องการและปัญหาของกลุ่ม ได้แก่ ทางกลุ่มอยากได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น แหนมยอลูกชิ้นเห็ด เห็ดหอยง น้ำพริกเห็ดเจ และต้องการความช่วยเหลือเรื่องปัญหาผลผลิตของเห็ดนางฟ้าที่ได้ในปัจจุบันมีเพียงวันละ 20 กิโลกรัมเท่านั้นทั้งที่จำนวนก้อนเห็ดที่มีอยู่สามารถเก็บได้ถึง 100 กิโลกรัมต่อวัน และมีแมลงมาทำลายเห็ดทำให้เห็ดนางฟ้าสดบางส่วนเกิดการเน่าเสีย

4.3 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของกลุ่มเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่วะ

จากการวิเคราะห์ศักยภาพ ความต้องการและปัญหาของกลุ่ม ทางผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ด บ้านสวนแม่วะ ได้ร่วมกันใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ ได้จัดโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มให้ชัดเจน แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบให้เป็นไปตามลักษณะโครงสร้างขององค์กร จัดสรรเรื่องค่าตอบแทนของแต่ละคน

2) ด้านการผลิต ทางกลุ่มได้คิดผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ได้แก่ น้ำพริกป่นสวรรค์เจและน้ำพริกป่นเห็ดทอดกรอบเจ ในส่วนของผู้วิจัยได้เชิญผู้มีความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ดมาให้ความรู้ในการทำลูกชิ้นเห็ดให้แก่ทางกลุ่ม ซึ่งขณะนี้อยู่ในช่วงของการทดลองผลิต สำหรับรสชาติของผลิตภัณฑ์นั้นทางกลุ่มได้ทำการบันทึกส่วนผสมและคิดอัตราส่วนการปรุงรสชาตร่วมกันเพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกัน ส่วนของปัญหาปริมาณผลผลิตของเห็ดนางฟ้าสดมีปริมาณลดลงและปัญหาแมลงทางผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญไปทำการทดสอบหาสาเหตุของปัญหาพบว่าน่าจะเกิดจากการใช้เชื้อเห็ด

ซ้ำทำให้ปริมาณเห็ดนางฟ้าสดมีปริมาณน้อยลง ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงทดลองเชื้อใหม่เพื่อให้ปริมาณเห็ดนางฟ้าสดมีปริมาณผลผลิตเพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 1 การผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้า

3) ด้านการเงินและบัญชี พบว่าในปัจจุบันทางกลุ่มใช้แหล่งเงินทุนที่มาจาก การกู้ยืมจากภายนอก โดยประธานกลุ่มคือนางณัฐกานต์ วรรณทัศน์ รับราชการครูโรงเรียนบ้านสวนแม่หวะได้ทำการกู้ยืมเงินมาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเพื่อนำมาจัดตั้งกลุ่ม จัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ในการผลิตและเป็นเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ ทางกลุ่มและผู้วิจัยได้ร่วมกันจัดทำระบบบัญชีรับจ่าย บัญชีสินค้าคงเหลือ บัญชีควบคุมวัตถุดิบ เพื่อให้ระบบบัญชีมีความชัดเจนและทราบแหล่งที่มาและใช้ไปของเงิน และได้มีการคำนวณต้นทุนการผลิตซึ่งต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์อยู่ในช่วงระหว่าง 12 -13 บาท ซึ่งเป็นราคาต้นทุนที่รวมบรรจุภัณฑ์แล้ว ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดจำหน่ายในราคา 20 บาท

4) ด้านการตลาด จากกระแสการบริโภคอาหารมังสวิรัตหรือเจนั้น ทำให้ทางกลุ่มได้เพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นมา คือ น้ำพริกปั่นสวรรค์เจ น้ำพริกปั่นเห็ดทอดกรอบเจ และลูกชิ้นเห็ดเจ ซึ่งเป็นการสร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น และมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่เพื่อให้เป็นมาตรฐาน โดยบรรจุภัณฑ์ใหม่นี้สามารถบรรจุผลิตภัณฑ์แปรรูปประเภททอดได้ทุกชนิด ราคาจำหน่ายทุกผลิตภัณฑ์ราคาเท่ากันคือ 20 บาท ปริมาณน้ำหนักรในการบรรจุนั้นถ้าเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปประเภททอดนั้นบรรจุของละ 60 กรัม แต่ผลิตภัณฑ์น้ำพริกนั้นบรรจุกระปุกละ 80 กรัม ช่องทางการจัดจำหน่ายปัจจุบันทางกลุ่มได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายผลิตภัณฑ์ของจังหวัดลำปาง เมื่อมีการจัดนิทรรศการแสดงสินค้าตามจังหวัดต่างๆทางจังหวัดจะแจ้งให้ทางกลุ่มทราบล่วงหน้าและไม่ต้องเสียค่าเช่าพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้า

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่หวะ

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

กระบวนการทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มสมาชิกเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง สามารถตอบโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน ปัญหาและเหตุปัจจัยปัญหาของการบริหารจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ โดยใช้ SWOT Analysis การวิเคราะห์ พบว่าจุดแข็งที่สำคัญของกลุ่ม คือสามารถผลิตวัตถุดิบหลักคือเห็ดนางฟ้าได้เอง ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองจากหน่วยงานต่างๆ มีความหลากหลายและสามารถเก็บได้นาน ส่วนจุดอ่อน พบว่า รสชาติของผลิตภัณฑ์ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับผู้ปรุง บรรจุภัณฑ์ยังไม่เป็นที่น่าสนใจ ปริมาณเห็ดนางฟ้าสดที่เก็บได้ในแต่ละวันมีปริมาณลดลง โอกาส พบว่า กระแสการบริโภคผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ปลอดภัย และรักษาสุขภาพกำลังอยู่ในแนวโน้มที่ดี และจังหวัดให้การสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่าย อุปสรรค พบว่า ภาวะเศรษฐกิจของประเทศปัจจุบันทำให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้น้อยลง ในช่วงเทศกาลกินเจปริมาณเห็ดสดมีไม่เพียงพอต่อการผลิตจึงต้องซื้อจากภายนอกซึ่งมีราคาสูงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ส่วนปัญหาที่สำคัญคือการแก้ไขปัญหาการเพาะเห็ดนางฟ้าสดมีปริมาณลดลงถึงร้อยละ 80 และความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองผู้บริโภคมังสวิรัตหรือเจ

2) เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะและแปรรูปเห็ดบ้านสวนแม่ะ พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ได้ร่วมกันจัดโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มให้ชัดเจน แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบให้เป็นไปตามลักษณะโครงสร้างขององค์กร ด้านการผลิต ทางกลุ่มได้คิดผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ น้ำพริกปั่นสวรรค์เจ น้ำพริกปั่นเห็ดทอดกรอบและลูกชิ้นเจ มีการจัดสูตรการปรุงเพื่อให้เป็นมาตรฐาน แก้ไขปัญหาปริมาณเห็ดนางฟ้าสดและแมลงโดยได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ ด้านการเงินและบัญชี มีการวางระบบบัญชีและคำนวณต้นทุนการผลิตเพื่อให้ทราบถึงผลกำไรเบื้องต้นของกลุ่ม ด้านการตลาด จากกระแสการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมังสวิรัตหรือเจจึงได้มีการสร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น และมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่เพื่อให้เป็นมาตรฐาน ช่องทางการจัดจำหน่ายปัจจุบันทางกลุ่มได้ร่วมเป็นเครือข่ายผลิตภัณฑ์ของจังหวัดลำปางซึ่งไม่ต้องเสียค่าเช่าพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้า

3) จากผลการศึกษาสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการกลุ่มนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการเงินและด้านการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพา ธรรมรักษ์ และพริยา จอมวงศ์ ที่พบว่าการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพาะเห็ดนั้นจะพบกับปัญหาทั้ง 4 ด้าน การมีส่วนร่วมในการทำงานของสมาชิกในกลุ่มก่อให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและมีการประสานงานกับสมาชิกกลุ่มและหน่วยงานภายนอกมีการกำหนดโครงสร้างองค์กร แบ่งแยกหน้าที่งานติดตามผลการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิรัช สงวนวงศ์วาน เกี่ยวกับแนวคิดการบริหารจัดการและกระบวนการพื้นฐานในการจัดการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร อีกทั้งการที่กลุ่มเกิดการพัฒนาประสิทธิภาพในด้านการผลิตที่มีการควบคุมดูแลการผลิตตั้งแต่วัตถุดิบ การผลิต และการสร้าง

มาตรฐานการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุปัญญา ไชยชาญ เรื่องแนวคิดด้านการผลิตต้องมีปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ วัตถุดิบ การควบคุมการผลิตและคุณภาพการผลิต ด้านการเงินและบัญชีทางกลุ่มได้มีการจัดทำบัญชีให้ไปตามระบบบัญชีเพื่อสามารถควบคุมดูแลการดำเนินงานได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศศิวิมล มีอำพล ในเรื่องของขบวนการในการควบคุมดูแลการใช้ทรัพย์สินให้บรรลุถึงเป้าหมายของกิจการ และด้านการตลาดได้มีการสร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่และมีการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางการตลาดของสมพล ขาวประเสริฐ เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

4) หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านทักษะความรู้ต่างๆ เพื่อช่วยแก้ไขปัญห และการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือ เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

5) ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการของกลุ่มและเพื่อให้กลุ่มสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสวนแม่หวะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณี จันทร์ตา ที่ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหการเพาะเห็ดนางฟ้าและรองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน ที่ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานวิจัยขึ้นนี้จนเสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- ชัยสมพล ขาวประเสริฐ. การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ. ซีเอ็ดดูเคชั่น. 2546.
- ณรงค์ เพชรประเสริฐและพิทยา ว่องกุล. วิสาหกิจชุมชน : กลไกเศรษฐกิจฐานราก. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545.
- พรทิพภา ธรรมรักชัย. การจัดการการผลิตและการตลาดเพาะเห็ด : กรณีศึกษาฟาร์มเห็ดในเขตบ้านดอนหัน ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น. ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2547.
- พริยา จอมวงศ์. การดำเนินงานของธุรกิจผลิตเชื้อเห็ดฟางของฟาร์มเห็ดในอำเภอมะทะ จังหวัดลำปาง. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ. เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่นอินโดไช. 2547.
- ศศิวิมล มีอำพล. หลักการบัญชีขั้นต้น. กรุงเทพฯ. อินโฟเมนิ่งเพรส. 2548.
- สุปัญญา ไชยชาญ. การบริหารการผลิต. กรุงเทพฯ. พี.เอ.ลีฟวิ่ง. 2540.

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

119 หมู่ 9 ต.ชมพู อ.เมือง
จ.ลำปาง 52100

โทรศัพท์ 054 - 237399 ต่อ 3832 - 3

โทรสาร 054 - 237388 - 9

Email : res_lpru@hotmail.com

website : <http://www.rsc.lpru.ac.th/>